

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی

عنوان:

تبیین فرایند مادری در دانشجویان: ارایه مدل نظری

پایان نامه برای دریافت درجه دکترای تخصصی PhD
در بهداشت باروری

اساتید راهنما:

دکتر زهرا بهبودی مقدم

دکتر مهوش صلصالی

استاد مشاور:

دکتر مریم اسماعیلی

نگارنده:

مریم اردیبهشتی خیابان

۱۳۹۶

چکیده:

مقدمه: نگاهی به آمار پذیرفته شدگان دانشگاه‌های ایران در سالهای اخیر، نشان دهنده افزایش چشم گیر حضور زنان در دانشگاه‌ها می باشد. از آنجایی که دوران دانشجویی عموماً با سن باروری زنان مطابقت دارد، وجود دانشجویان مادر، سوالاتی را درباره فصل مشترک نقش‌های جنسیتی سنتی با نقش دانشجویی را بر می انگیزد، زیرا الگوی اساسی و هنجارهای یک دانشجوی ایده آل و یک مادر ایده آل در کنار یکدیگر، به وضوح ناسازگار می باشد. مطالعه حاضر با هدف تبیین فرآیند مادری در دانشجویان ایرانی انجام شد تا یافته‌های حاصل از آن بتواند ضمن ارتقای تحصیلات زنان تا بالاترین سطوح، حقوق باروری آنها را بر اساس نیازهای متنوع این گروه از دانشجویان مورد تاکید قرار داده و در جهت ارایه تسهیلات مناسب به دانشجویان با مسوولیت مادری در دانشگاهها و تامین شرایط مطلوب باروری در این گروه نخبه به کار رود.

روش پژوهش: این مطالعه با روش شناسی کیفی و رویکرد گراند تئوری انجام شد. مشارکت کنندگان اولیه پژوهش را ۲۵ نفر از دانشجویان مادر تشکیل می دادند که در ادامه با توجه به ظهور داده‌ها و بر اساس نمونه گیری نظری، ۱۵ نفر از دانشگاهیان (شامل ۵ استاد، ۷ نفر از کارشناسان آموزش و مسوولین دانشگاه و ۳ همکلاسی) و ۹ نفر از اعضای خانواده دانشجوی مادر نیز وارد مطالعه شدند و در مجموع جهت جمع آوری یافته‌ها از مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساختاریافته با ۴۹ مشارکت کننده، طی مراجعه به دانشگاهها، محل کار و منازل مشارکت کنندگان استفاده شد. شرایط ورود به مطالعه برای زنان شامل: تمایل به شرکت در مطالعه، توانایی و امکان برقراری ارتباط مناسب، مادربودن و دانشجویی بود. داده‌های حاصل بر اساس نسخه Strauss و Corbin (۲۰۰۸) در ۴ مرحله شامل تحلیل داده‌ها برای مفاهیم، تحلیل داده‌ها برای زمینه، تحلیل داده‌ها برای فرایند و ترکیب و یکپارچه سازی طبقات تحلیل شدند. جهت کمک به تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار MAXQDA10 استفاده گردید.

یافته‌ها: بر اساس یافته‌های پژوهش مفاهیم اصلی این مطالعه در ۴ طبقه ارایه گردیدند. طبقه "رخداد همزمان" مشتمل بر مفاهیم چگونگی ورود به مادری همزمان با دانشجویی بوده و طبقه "ایفای نقش‌های چندگانه" از مفاهیم اصلی فرآیند مادری در دانشجویان تبلور یافته است و طبقه "دو روی سکه" پیامد رفتار مادری در دانشجویان را تبیین نموده است. طبقه "کشاکش کارسازی و بازدارندگی" نیز مفاهیم برگرفته از زمینه مطالعه می باشد. در تبیین فرآیند مادری در دانشجویان "تلاش برای دستیابی به هویت موفق" طبقه مرکزی فرآیند مادری در دانشجویان است. "تلاش برای دستیابی به هویت موفق" منجر به "رخداد همزمان" مادری و دانشجویی شده، در "ایفای نقش‌های چندگانه" مادر کارگردان اصلی تعاملات در پاسخ به شرایط زمینه‌ای و رویدادهای حاصل از تعاملات بوده و پیامدهای فرآیند مادری در دانشجویان را رقم می زند.

نتیجه گیری: دانشجویان مادر با داشتن نقش‌های مادری و دانشجویی و هویت‌ها و وظایف مرتبط با آنها اغلب دچار تضاد نقش و تعارض هویتی می گردند. کمبود منابع حمایتی در دانشگاههایی که برای دانشجویان بدون مسوولیت مراقبتی طراحی شده اند و عدم تایید ادراکی و عملیاتی برای حضور گسترده زنان در دانشگاهها و محیط‌های کاری این چالش را دامن می زند. با این وجود دانشجوی موفق بودن فی نفسه در تنش با نقش یک مادر خوب نیست. این بدان معنی است که دانشجویان می توانند با خودآگاهی و تعهد به اهداف، باورها و ارزش‌های خویش و با تاکید بر نقاط قوت نقش‌های دوگانه مادری و دانشجویی شیوه‌های سازگاری برای خروج از بحران هویتی حاصل از تعدد نقش‌ها را بیابند.

کلیدواژه‌ها: ایران، گراند تئوری، دانشجوی مادر، مادری

Abstract

Introduction: A review of the statistics of accepted students in Iranian universities in recent years indicates a sharp increase in women's presence in universities. Since the study period generally coincides with the woman's fertility age, the presence of mother students raises questions about the common points of traditional gender roles with the student role; because the basic pattern and norms of an ideal student and an ideal mother are clearly incompatible along with each other. This study is aimed to explain the maternal process in Iranian female students; so that the findings of this study can contribute to the improvement of women's education to the highest levels; besides emphasizing their reproductive rights according to the diverse needs of this group of students; and helping to provide suitable facilities for students with maternity responsibilities at universities as well as a satisfactory condition for reproductivity in this elite group.

Methodology: This study was conducted with qualitative methodology and based on grounded theory approach. The initial research participants included 25 mother students; which were later added according to the emergence of the data, and 15 academic staff (including 5 professors, 7 personnel and university officers and 3 classmates), and 9 family members of the student mother were also included in the study. In total, 49 participants were interviewed using deep and semi-structured interviews, by visiting the universities, workplaces and participants' homes. Inclusion requirements for women included: the willingness to participate in the study, the ability and the possibility of proper communication, being a mother and a student. The data were analyzed based on Corbin and Strauss (2008), in four phases: data analysis for concepts, data analysis for the field, data analysis for the process, and the composition and integration of the categories. The MAXQDA10 software was used in the data analysis.

Findings: According to the findings, the main concepts of this study were presented in four categories. The term "concurrent occurrence" includes the concepts of how to enter the motherhood and being a student at the same time, and the "multiple role play" category has emerged from the core concepts of the maternity process in the students, and the "two sides of a coin" category explains the consequences of the maternity behavior in the students. The category of "conflict of efficacy and inhibition" includes the concepts derived from the context of study. In explaining the maternity process in university students, "striving for having a successful

identity" is the central category of the maternal process in students. "striving for a successful identity" leads to a "concurrent occurrence" of being a mother and a student, and in "playing multiple roles", the mother is the principal director of interactions in response to the underlying conditions and events resulting from interactions, and brings about the implications of the maternity process in students.

Conclusion: Mother Students are often faced with identity conflict, because of having both a mother and a student's roles, and their identities and tasks. The lack of support resources in universities that are designed for students without care responsibilities and the lack of cognitive and operational support for widespread female participation in universities and working environments contribute to this challenge. However, the successful student is not necessarily in conflict with the role of a good mother. This means that students can have self-consciousness and commitment to their goals, beliefs and values, with emphasis on the strengths of dual roles of mother and student, to find adaptive ways to exit the identity crisis caused by multiplicity of roles.

Keywords: Iran, Grounded Theory, Student Mothers, Motherhood